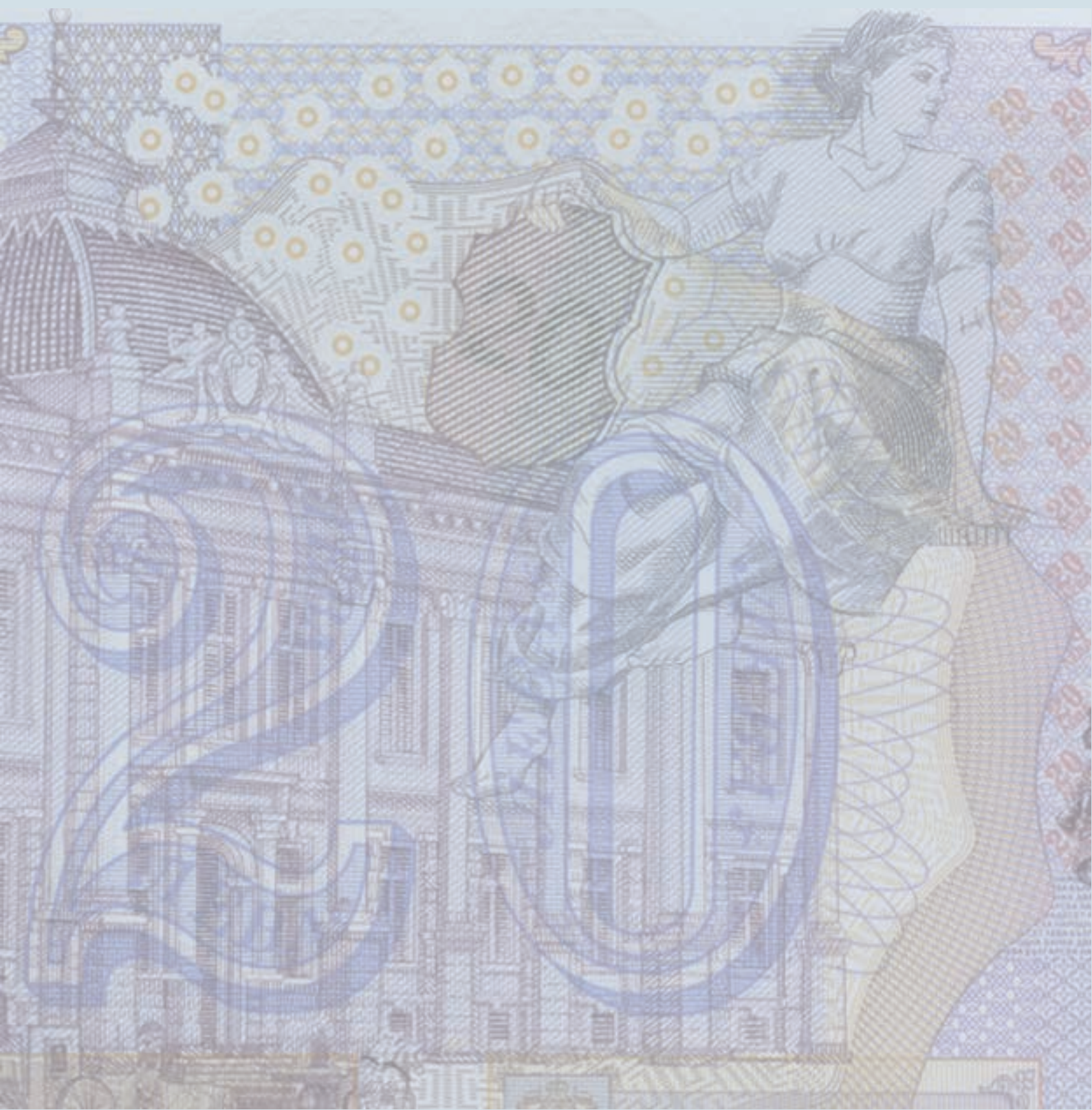

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ПРЕГЛЕД НА ЕМИСИОННО-КАСОВАТА ДЕЙНОСТ НА БНБ АПРИЛ – ЮНИ 2017 г.

Съдържание

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)	3
1. Динамика на парите в обращение	3
2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение	4
II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети	7
III. Негодни банкноти и разменни монети	8

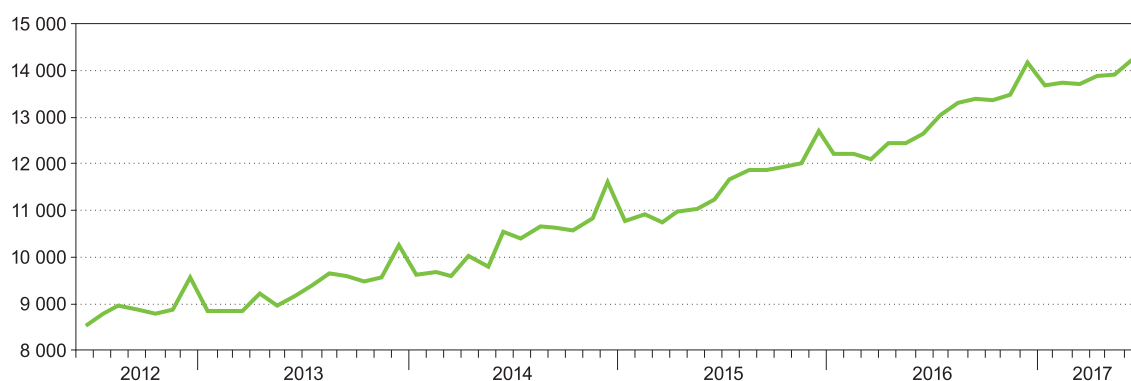
I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на юни 2017 г. парите в обращение¹ достигнаха 14 214.9 млн. лв. За едногодишен период спрямо края на юни 2016 г. те нараснаха с 1557.1 млн. лв., или с 12.30%. През предходния едногодишен период (юни 2015 г. – юни 2016 г.) отчетеното нарастване на парите в обращение беше по-ниско като абсолютна стойност (1428.6 млн. лв.), но по-високо в процентно отношение (12.72%).

Пари в обращение (юни 2012 г. – юни 2017 г.)

(млн. лв.)

Източник: БНБ.

През второто тримесечие на 2017 г. динамиката на парите в обращение се характеризира с високото им нарастване след отчетеното намаление за първите три месеца на годината. Най-голямо месечно увеличение на парите в обращение в рамките на разглеждания период бе отбелязано през юни.

През април – юни 2017 г. парите в обращение се увеличиха с 517.7 млн. лв., или с 3.78% в сравнение с края на март 2017 г. Нарастването им е с 0.90 процентни пункта по-ниско от отчетеното за същия период на 2016 г.

Пари в обращение

(млн. лв.)

	30 юни 2016 г.	31 март 2017 г.	30 юни 2017 г.
Пари в обращение – общо, в т.ч.	12 657.8	13 697.2	14 214.9
Банкноти	12 389.0	13 372.2	13 874.0
Разменни монети	261.8	317.6	333.5
Възпоменателни монети	7.0	7.4	7.4

Източник: БНБ.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г., вкл. изтеглените от обращение без краен срок на обмяна.

В края на юни 2017 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.60%, като през второто тримесечие на годината той е намалял с 0.03 процентни пункта спрямо края на март.

Средната по стойност банкнота в обращение в края на второто тримесечие на 2017 г. възлиза на 33.30 лв., което представлява увеличение с 0.01 лв. спрямо края на март и с 0.80 лв. спрямо края на 2016 г. За едногодишен период стойността ѝ се е повишила с 2.01 лв., или с 6.42%, вследствие на по-високия темп на нарастване в паричното обращение на броя банкноти от 50 и 100 лева в сравнение с останалите купюри.

Към 30 юни 2017 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.35%, като през второто тримесечие той е нараснал с 0.03 процентни пункта спрямо края на предходното.

Средната по стойност разменна монета в обращение в края на юни 2017 г. се запазва на ниво от 0.15 лв., колкото беше и в края на 2016 г. За едногодишен период стойността ѝ е нараснала с 0.02 лв. в резултат от навлизането в обращение на монетата с номинална стойност от 2 лева.

В края на юни дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.05% и се запазва на нивото от края на 2016 г.

В изпълнение на монетната си програма за 2017 г. и на основание на чл. 25, ал. 1 от Закона за БНБ през второто тримесечие на годината Българската народна банка пушна в обращение сребърна възпоменателна монета с нанесено частично позлатяване „Хан Тервел“ от серията „Средновековни български владетели“ с номинална стойност 10 лева.

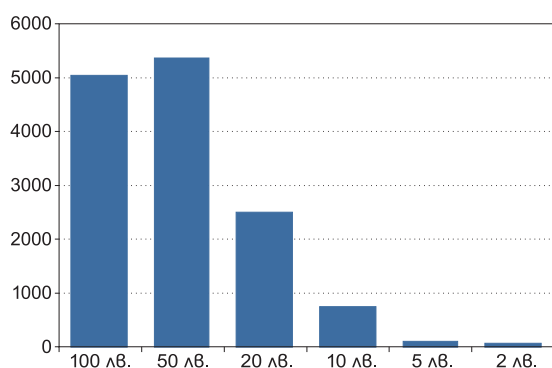
2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

В края на юни 2017 г. в обращение са 416.5 млн. броя банкноти, които са с 15.0 млн. броя, или с 3.73% повече в сравнение с края на март. За същия период общата им стойност нарасна с 3.75% (501.8 млн. лв.), като към 30 юни достигна 13 874.0 млн. лв.

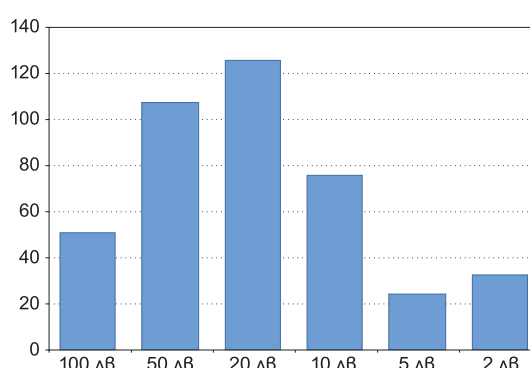
С най-голям дял от 30.22% в общия брой на банкнотите в обращение в края на второто тримесечие на 2017 г. е купюрата от 20 лв., като към 30 юни в обращение са 125.9 млн. броя банкноти с този номинал. С най-малък дял от 5.84% е броят на банкнотите в обращение от 5 лева.

Структура на банкнотите в обращение към 30 юни 2017 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн. бр.)

Източник: БНБ.

Спрямо края на март 2017 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение настъпиха изменения, като дяловете на купюрите от 2 и 100 лева намаляха съответно с 0.82 и 0.12 процентни пункта, а тези на купюрите от 5, 10, 20 и 50 лева нараснаха съответно с 0.16, 0.44, 0.24 и 0.10 процентни пункта.

За едногодишен период (юни 2016 г. – юни 2017 г.) банкнотите в обращение се увеличиха с 20.7 млн. (5.23%) по брой и с 1485.0 млн. лв. (11.99%) по стойност.

Спрямо края на юни 2016 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение дяловете на купюрите от 2, 10 и 20 лева намаляха съответно с 2.79, 0.46 и 0.39 процентни пункта, а на тези от 5, 50 и 100 лева нараснаха съответно с 0.27, 2.38 и 0.99 процентни пункта.

Общата стойност на банкнотите от 50 лева в обращение в края на юни 2017 г. е 5360.1 млн. лв., което им отрежда и най-големия дял (38.64%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял от 0.47% е стойността на банкнотите от 2 лева.

Спрямо края на март 2017 г. в структурата на банкнотите в обращение по стойност настъпиха изменения, като дяловете на купюрите от 2 и 100 лева намаляха съответно с 0.05 и 0.38 процентни пункта, а тези на купюрите от 5, 10, 20 и 50 лева нараснаха съответно с 0.03, 0.13, 0.14 и 0.13 процентни пункта.

За едногодишен период в структурата по стойност на банкнотите в обращение намаляха дяловете на купюрите от 2, 5, 10 и 20 лева съответно с 0.21, 0.01, 0.50 и 1.42 процентни пункта. За същия период дяловете на купюрите от 50 и 100 лева нараснаха съответно с 1.32 и 0.82 процентни пункта.

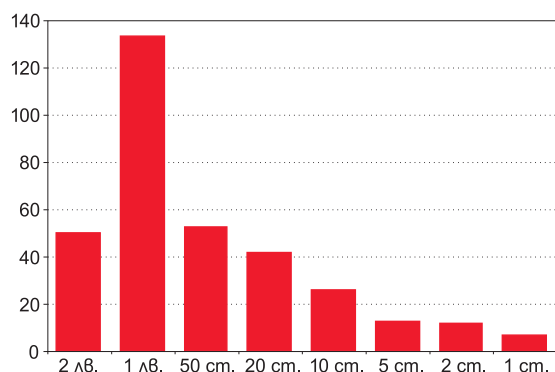
В края на юни 2017 г. в обращение са 2193.2 млн. броя разменни монети, които са с 51.2 млн. броя, или с 2.39% повече в сравнение с края на март. За същия период общата им стойност нарасна с 15.9 млн. лв., или с 5.01%, като към 30 юни тя достигна 333.5 млн. лв.

Дългосрочната тенденция към постоянно нарастване на броя на всички разменни монети в обращение на годишна база се запазва. За едногодишен период общият брой на разменните монети в обращение се увеличи със 192.1 млн. (9.60%), а стойността им съответно със 71.7 млн. лв. (27.37%). Запазва се и тенденцията към бързо нарастване в паричното обращение на броя на монетите с най-ниска номинална стойност, като спрямо края на юни 2016 г. броят на монетите от 1 стотинка се е увеличил с 47.8 млн. броя (7.85%), а на монетите от 2 стотинки – с 45.9 млн. броя (8.88%). Бързо нараства през последните години и броят на монетите с високи номинали (1 и 2 лева). За едногодишен период броят на монетите с номинал 1 лев в паричното обращение се увеличи с 18.4 млн., или с 16.00%. По-голямо е увеличението на броя на монетите от 2 лева в паричното обращение, които за една година нараснаха с 20.8 млн. и в края на юни 2017 г. достигнаха 24.9 млн. броя. При останалите номинали нарастването на годишна база е в границите от 6.96% за монетите от 10 стотинки до 9.66% при монетите от 50 стотинки.

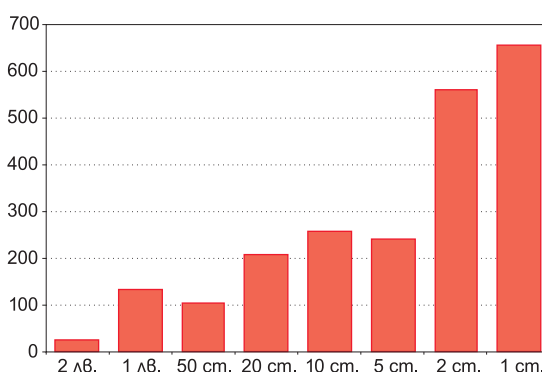
Най-голям дял от 29.97% в общия брой на разменните монети в обращение в края на второто тримесечие на 2017 г. имат монетите от 1 стотинка, като към 30 юни в обращение са 657.2 млн. броя монети от този номинал. С най-малък дял от 1.14% е броят на монетите с номинална стойност 2 лева.

Структура на разменните монети в обращение (към 30 юни 2017 г.)

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн. бр.)

Източник: БНБ.

Спрямо края на март 2017 г. в структурата по брой на разменните монети в обращение намаляха дяловете на монетите от 1, 2, 5, 10 и 20 стотинки съответно с 0.12, 0.04, 0.06, 0.11 и 0.04 процентни пункта. Дяловете на монетите от 50 стотинки, 1 лев и 2 лева нараснаха съответно с 0.07, 0.20 и 0.08 процентни пункта

За едногодишен период спрямо края на юни 2016 г. в структурата по брой на разменните монети в обращение намаляха дяловете на монетите от 1, 2, 5, 10 и 20 стотинки съответно с 0.49, 0.17, 0.19, 0.29 и 0.14 процентни пункта, а дяловете на монетите от 50 стотинки, от 1 лев и 2 лева нараснаха съответно с 0.01, 0.34 и 0.93 процентни пункта.

Динамиката на разменните монети в обращение по стойност също запази тенденцията си към растеж от последните няколко години. Основен принос за общото им нарастване по стойност имаха разменните монети с високи номинали от 1 и 2 лева.

Общата стойност на монетите от 1 лев в обращение в края на юни 2017 г. е 133.7 млн. лв., което им отрежда и най-големия дял (40.10%) в структурата по стойност на разменните монети в обращение. С най-малък дял от 1.97% е стойността на монетите от 1 стотинка.

Спрямо края на предходното тримесечие в структурата по стойност на разменните монети в обращение с 0.34 и 0.70 процентни пункта нараснаха дяловете съответно на монетите от 1 и 2 лева, което доведе до намаление на дяловете на останалите номинали от 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки съответно с 0.06, 0.09, 0.11, 0.27, 0.35 и 0.16 процентни пункта.

Измененията в структурата по стойност на разменните монети в обращение за едногодишен период са главно под въздействието на навлизащата в обращение монета с номинал 2 лева, която е единствената с нарастващ дял (с 11.79 процентни пункта) в съвкупната стойност на намиращите се в обращение разменни монети. Това съответно доведе до намаление на дяловете на всички останали номинали от 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и 1 лев съответно с 0.36, 0.57, 0.66, 1.49, 2.23, 2.55 и 3.93 процентни пункта.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

За периода април – юни 2017 г. в Националния център за анализ на БНБ са задържани общо 246 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Спрямо първото тримесечие на 2017 г. неистинските български банкноти са с 14 броя по-малко.

Относителният дял на задържаните през второто тримесечие неистински банкноти от общия брой на банкнотите в обращение към края на юни 2017 г. възлиза на 0.000059%.

Брой на неистинските български банкноти (април – юни 2017 г.)

	100 лв.	50 лв.	20 лв.	10 лв.	5 лв.	2 лв.
Нециркулирали банкноти	0	0	0	0	0	0
Циркулирали банкноти	0	53	139	54	0	0

Източник: БНБ.

В общия брой на задържаните през второто тримесечие на 2017 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрата от 20 лева (56.50%). Броят на задържаните неистински банкноти от 20 лева представлява 0.00011% от общия брой на намиращите се в обращение в края на юни 2017 г. банкноти от тази купюра. В структурата на задържаните неистински банкноти, циркулирали в паричното обращение, с по-малки дялове са тези от 50 и 10 лева, съответно с 21.55% и 21.95%. За отчетния период не са задържани неистински банкноти от 2, 5 и 100 лева.

В периода април – юни 2017 г. бяха регистрирани и задържани общо 224 броя неистински български разменни монети, от които 3 броя от 2 лева, 83 броя от 1 лев, 135 броя от 50 стотинки и 3 броя от 20 стотинки. Относителният дял на задържаните през второто тримесечие неистински разменни монети от общия брой на монетите в обращение към края на юни 2017 г. е 0.00001%.

В изпълнение на законовите си функции по извършването на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през второто тримесечие на 2017 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 4448 броя евро, 122 броя щатски долари и 63 броя банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

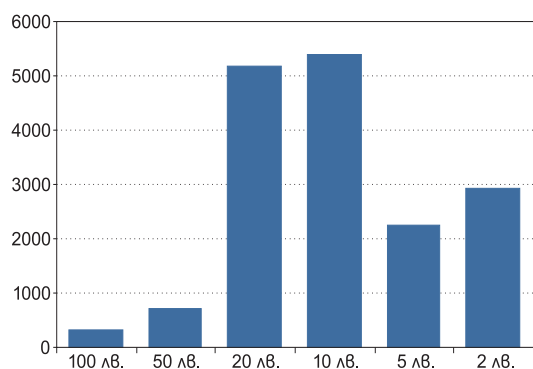
От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода април – юни 2017 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 16.8 млн. броя банкноти. Те са с 6.8 млн. броя (68.08%) повече в сравнение с банкнотите, отделени като негодни през първото тримесечие на 2017 г.

За период от една година (юни 2016 г. – юни 2017 г.) отделените като негодни банкноти са 65.4 млн. броя, което е с 11.9 млн. броя (15.43%) по-малко в сравнение с отделените през предходния едногодишен период (юни 2015 г. – юни 2016 г.).

При машинната обработка на банкнотите през второто тримесечие на 2017 г. с най-голям дял в общия брой на отделените като негодни банкноти са тези от 10-левовата купюра (32.13%). Дяловете на купюрите от 2, 5 и 20 лева са съответно 17.49%, 13.43% и 30.82%. По-малки са дяловете на отделените като негодни банкноти от 50 и 100 лева, съответно 4.18% и 1.95%.

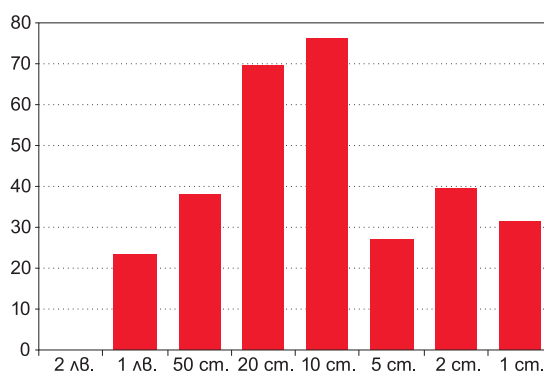
Негодни банкноти (април – юни 2017 г.)

(хил. бр.)

Негодни разменни монети (април – юни 2017 г.)

(хил. бр.)

Източник: БНБ.

През второто тримесечие на 2017 г. при обработката на разменни монети в БНБ като негодни за паричното обращение са отделени 305.7 хил. броя, което е с 32.4 хил. броя (11.87%) повече в сравнение с отделените през първото тримесечие на 2017 г. Спрямо същия период на предходната година техният брой е с 99.4 хил., или с 24.53% по-малък.

² Българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като несъответстващи на приетите стандарти за годност и поради това подлежат на унищожаване.

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА
НА ВЪЗПОМЕНАТЕЛНАТА БАНКНОТА С НОМИНАЛ 20 ЛЕВА, ЕМИСИЯ 2005 г.